

Klimat- och näringslivsdepartementet
Miljöprövningsenheten
Er ref: KN2023/02

Solna, 2025-06-13

Remissvar: En ny samordnad miljöbedömnings- och tillståndsprövningsprocess (SOU 2024:98)

Generella synpunkter

Billerud anser att det är riktigt bra med denna utredning som sett på miljöprövningssystemet ur ett helhetsperspektiv. Det går inte att lösa de problem som finns med dagens system med små justeringar, det behövs en reform. Det är dags att ta det stora klivet mot ett nytt effektivt och rättssäkert miljöprövningssystem som tar Sverige närmare EU-rätten. Därav förespråkar Billerud generellt att förstahandsförslagen i SOU 2024:98 genomförs. Billerud är medvetna om att en så pass stor övergång kan vara utmanande under en övergångsperiod, slutmålet gör dock denna period överkomlig.

Ny myndighet för miljöprövning

Billerud ställer sig positivt till att ärenden gällande miljöprövning ska prövas av en förvaltningsmyndighet i första instans och att Mark- och miljödomstolarnas roll vid miljöprövning renodlas till överprövning. Det ses också som positivt att Länsstyrelsen kan fokusera på tillsyn och att de inte längre sitter på dubbla stolar, prövning och tillsyn.

En egen miljöprövningsmyndighet ses som positivt då det inte ger samma motpartsförhållande som dagens system innebär. En miljöprövningsmyndighet bör ha en bättre möjlighet att jobba med verksamhetsutövaren och vägleda denna i processen. Något vi ofta ser saknas i dagens system.

En miljöprövningsmyndighet bör leda till en mer enhetlig hantering av tillståndsprövning.

Det är viktigt att en ny miljöprövningsmyndighet har en lokal förankring, samtidigt som kompetensförsörjning kan förenklas om myndigheten finns på flera orter. Därav är förslaget med en myndighet med kontor på sex orter i Sverige klokt.

Billerud stödjer inte andrahandsalternativet som presenteras i utredningen där sex länsstyrelser ska hantera miljöprövningen. Det ses som en stor risk att detta inte kommer leda till en effektivisering

• • • • •

Skriv text här.

Avsändare

Klicka här för att ange text.

utan i stället längre handläggningstider och därav faller ett av utredningens huvudsyften. Detta förslag eliminerar också fördelen att Länsstyrelsen inte jobbar med både prövning och tillsyn.

Hantering och reglering av vissa frågor som bör vara kvar i nuvarande prövningsorganisation

Det är positivt med den nya miljöbedömningsprocessen som tar sin grund i en MKB. Den skapar tydlighet genom att det blir en myndighet som får det övergripande ansvaret och blir första instans. Det underlättar även för att framgent kunna genomföra ny EU- lagstiftning på ett effektivt sätt. Med anledning av detta är det naturligt att genomföra de förändringar som föreslås i kapitlet.

Mot bakgrund av att stämningssmål även fortsättningsvis ska handläggas med stöd av rättegångsbalkens regler är det lämpligt såsom utredningen föreslår att de handläggs av mark- och miljödomstolen som första instans. Detsamma gäller att anspråk om ersättning för skada och intrång bör hanteras av mark- och miljödomstolen.

I och med att den nya myndigheten för miljöprövning föreslås bli första instans kommer denna myndighet att ta över flera av de uppgifter som Länsstyrelserna har idag. Därmed kommer de bl.a. inte att hantera någon tillståndsprövning av miljöpåverkande verksamhet. Enligt förslaget föreslås Länsstyrelserna ha kvar ansvaret för vissa andra ärenden om dispenser, tillstånd och anmälningar enligt miljöbalken som inte ska prövas av Miljöprövningsmyndigheten. Dvs länsstyrelserna kommer att hantera ärenden under miljöbalkens kapitel 7 Skydd av områden. Denna ordning är naturlig med tanke på uppdraget till utredningen och det resultat som presenterats av utredningen. Men Billerud vill ändå framföra att dessa frågor har en stor inverkan på enskilda och ska hanteras med stor omsorg och rättssäkerhet. Det finns skäl att i framtiden utreda om Miljöprövningsmyndigheten även bör hantera dessa frågor, då det har framkommit att bedömningen inte sällan skiljer sig åt mellan de olika länsstyrelserna. Det utredningen föreslår avseende kommunernas uppdrag är bra och detta gäller även förändringarna i 19 kap. 5 § miljöbalken.

Behov av en effektiv och enhetlig tillsyn

Billerud instämmer i utredningens slutsats att en mer flexibel, effektiv och förutsebar tillståndsprövning förutsätter en god tillsyn. Det är viktigt att tillsynsmyndigheterna har rätt förutsättningar. Det måste finnas en tydlig vägledning och information med anledning av de nya reglerna om bl.a. tillståndsbeslutets rättskraft och omprövning av miljötillstånd och igångsättningsbesked. Det kommer att finnas krav på miljörapporter. Miljörapporterna är tänkta att skapa förutsättningar för att få en samlad bild av utsläppen i landet, bedöma den allmänna belastningen på miljön samt kunna pröva om de av riksdagen satta miljömålen uppnås. Redovisningen i miljörapporten ska uppfylla vissa redovisningskrav enligt EU-rätten såsom krav enligt EU-förordningen om upprättande av ett europeiskt register över utsläpp och överföringar av föroreningar.

Det är viktigt med en god tillsyn, men det måste vara tydligt vad tillsynen omfattar. Det behöver också göras en bedömning av hur omfattande den bör vara och kostnaden för den. Detsamma gäller detaljeringsgraden i miljörapporterna. Det måste finnas någon begränsning av vilka uppgifter myndigheter kan begära och hur omfattande tillsynsverksamheten tillåts bli med tanke på de avgifter som kommer att tas ut.

Ny tillstånds- och granskningsplikt

Utredningen föreslår att en ny tillstånds- och granskningsplikt införs i enlighet med EU-rätten, vilket Billerud stödjer. Om ett ärende bedöms ha en betydande miljöpåverkan eller inte ska styra processens utformning. Ärenden som inte har betydande miljöpåverkan kan granskas och direkt få tillstånd eller skickas vidare för tillståndsprövning. Tillståndsprövning är resurskrävande och endast relevanta ärenden bör hanteras i en fullständig tillståndsprövningsprocess, övrigt tas i en granskningsprocess. En effektiv tillståndsprövningsprocess är viktigt för driva igenom förändringar som gynnar miljön och en konkurrenskraftig industri.

Även detta förslag för Sverige närmare EU-rätten vilket är gynnsamt för industri och miljö.

En tydligare miljöbedömningsprocess

De av utredningen föreslagna förtydligandena i miljöbedömningsprocessen som går i linje med EU-rätten ses generellt som positiva av Billerud. En tydlig miljöbedömningsprocess är viktig för en effektiv miljöprövningsprocess. Samråden är ett område där föreslagna förtydliganden förväntas ha stor påverkan. Samrådsprocessen har idag varit snårig och det har varit utmanande att definiera vilken omfattning som krävs. Därav är det positivt med en tydlig samrådsprocess som leds av miljöprövningsmyndigheten där rätt aktörer kan involveras i ett samråd som behandlar relevanta frågor.

En mer digital miljöprövningsprocess

En ökad digitalisering av miljöprövningsprocessen bör ha potential att effektivisera processen varav Billerud ställer sig positiva till detta. Miljöprövningsprocessen måste hänga med samhällets utvecklingstakt. Digitaliseringen kan både korta ledtider och förenkla hantering av den stora mängd dokumentation som är kopplad till en tillståndsprövning.

Vänliga hälsningar,

Johan Ericson, Public Affairs Director

Ludvig Carlsson, Global Environmental Manager